

Підходи до розмежування витрат на утримання та поліпшення основних засобів аграрних підприємств

Висвітлено проблеми розмежування витрат на утримання та поліпшення основних засобів аграрних підприємств; надано пропозиції щодо удосконалення методичного і організаційного забезпечення обліку витрат на утримання і поліпшення основних засобів сільськогосподарського підприємства.

основні засоби, витрати на утримання основних засобів, поліпшення основних засобів, облік витрат

Головною передумовою здійснення будь-якого виробничого процесу є наявність відповідних засобів праці. Вони становлять близько 70%, а з урахуванням землі – близько 90% активів аграрних підприємств.

Основними сільськогосподарськими машинами аграрний сектор забезпечений сьогодні на 48-66 %. Близько половини основних засобів зношені фізично та морально. Становище ускладнюється тим, що необхідність технічної та технологічної модернізації виробників поєднується із завданням подолання фінансової кризи і труднощами становлення вітчизняної системи обліку. Удосконалення обліку основних засобів аграрних підприємств необхідно проводити з урахуванням тенденцій перерозподілу важелів впливу у сфері відтворення основних засобів з макро- на мікрорівень.

Дослідниками одержані результати, що містять позитивні рішення і спрямовують розвиток теорії і практики обліку основних засобів на подальші дослідження. Такі результати знайшли відображення в працях М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, М.Я.Дем'яненка, Г.Г.Кірейцева, М.В.Кужельного, Л.К.Сука, В.П.Завгороднього, В.Ф.Палія, В.В.Сопка, В.Г.Лінника, Н.Ф.Огійчука.

Дослідження теоретичних положень та сучасної практики бухгалтерського обліку основних засобів в аграрній сфері дозволило визначити ряд проблем, які потребують подальшого вивчення. До кола таких проблем можна віднести різні підходи до політики оновлення основних засобів, бухгалтерські аспекти класифікації та обліку витрат на поліпшення та утримання основних засобів, підвищення інформативності документів та облікових регістрів з обліку основних засобів.

Все зазначене доводить актуальність вивчення проблем вдосконалення обліку витрат на утримання та поліпшення основних засобів аграрних підприємств.

За мету у даній статті поставлено висвітлення методичних засад організації та ведення обліку та контролю витрат на оновлення і поліпшення необоротних активів на сільськогосподарських підприємствах та надання практичних рекомендацій з їх вдосконалення.

У відповідності до П(С)БО 7 та розроблених на його основі Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів від 30.09.2003 року № 561 існує загальний порядок віднесення до витрат періоду або капіталізації сум, витрачених на підтримання в робочому стані або оновлення діючих основних засобів. Згідно до

чинної нормативної бази рішення про характер і ознаки здійснюваних підприємством робіт, тобто, чи спрямовані вони на підвищення техніко-економічних можливостей (модернізація, модифікація, добудова, реконструкція) об'єкта, що приведе у майбутньому до збільшення економічних вигод, чи здійснюються вони для підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, приймається керівником підприємства з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості таких витрат.

Вивчення практики ведення обліку показує, що часто рішення щодо визнання і порядку обліку таких витрат приймається головним бухгалтером підприємства самостійно і одноосібно, при цьому за мету не ставиться аналіз сум майбутніх економічних вигод, а вирішальним критерієм розмежування залишається розмір суми понесених витрат. Така ситуація свідчить про послаблений контроль з боку керівника за формуванням витрат, спричиняє недостовірність показників у фінансовій звітності.

Отже, основним недоліком рекомендацій є те, що через суттєву неоднорідність складу і характеристик основних засобів класифікація подібних витрат недостатньо деталізована і потребує уточнення для використання в різних галузях народного господарства.

Окремими галузевими міністерствами, зокрема, транспорту, будівництва та архітектури, зроблено спробу конкретизувати склад витрат на утримання та поліпшення основних засобів названих галузей шляхом затвердження «Положення про безпечну і надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд» №32/288 від 27.11.1997 року, а також «Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту для автомобільного транспорту» № 102 від 30.03.1998 року.

Подібний підхід можливо використати і в галузі сільського господарства, при чому як на рівні галузі в цілому, так і на рівні окремих підприємств. Склад робіт по обслуговуванню об'єктів основних засобів (в залежності від виду) часто наведений в нормативно-технічній і експлуатаційній документації.

Пропонується підхід до розмежування витрат на утримання та поліпшення основних засобів аграрного підприємства, приклад якого для окремих видів основних засобів сільськогосподарського підприємства – будівлі складу, трактора та комп'ютера – наведений в табл.1.

Дана класифікація дозволяє уточнити склад витрат кожного призначення для окремих видів основних засобів або їхніх груп. Запропонований підхід до розмежування витрат на витрати періоду та капітальні інвестиції в залежності від того, чи будуть в майбутньому збільшуватися економічні вигоди від використання об'єкту, чи ні, дасть можливість керівнику підприємства контролювати рівень витрат на експлуатацію та оновлення основних засобів, розмежовувати такі витрати по різних видах техніки, відстежувати в часі виконання економічної політики підприємства. Для впровадження подібного підходу керівникам підприємств рекомендується внести відповідні зміни до наказу про облікову політику підприємства, закріпивши класифікацію витрат на утримання та оновлення основних засобів відповідним додатком.

Отже, особливостями управління господарською діяльністю є вільне визначення керівником режиму та умов експлуатації основних засобів, планування та контроль витрат на їх поновлення та підтримання у робочому стані. Інструменти управління на рівні підприємства повинні визначатися у наказі про його облікову політику.

Гармонійне поєднання інструментів управління витратами підприємства дозволить вплинути у майбутньому на бажаний фінансовий результат господарської діяльності підприємства.

Таблиця 1- Рекомендований підхід до розмежування витрат на утримання та поліпшення окремих видів необоротних активів сільськогосподарського підприємства

№	Вид робіт	Об'єкт основних засобів		
		Будівля складу	Трактор	Комп'ютер
Група 1. Витрати, що відносяться до витрат періоду				
1.1.	Технічне обслуговування	<ul style="list-style-type: none"> – будівля підлягає періодичним (плановим) обстеженням в цілях оцінки технічного стану і паспортизації; – обслуговування здійснюють інженерно-технічні працівники, відповідальні за об'єкт; – техогляди проводяться систематично, а також після аварій чи стихійних лих. 	<ul style="list-style-type: none"> – перевірка технічного стану і підтримання зовнішнього вигляду транспортного засобу; – заправка експлуатаційними рідинами, усунення несправностей, санітарна обробка транспортного засобу; – контрольньо-діагностичні, регулюючі, очисні роботи. 	<p>Підтримання у стані, придатному для експлуатації:</p> <ul style="list-style-type: none"> – заправка тонера; – заправка чорнил; – витрати на матеріали по догляду за корпусом та монітором.
1.2.	Поточний ремонт	<p>Роботи по захисту частин будівель і споруд і інженерного обладнання від передчасного зношення шляхом усунення дрібних несправностей і поломок:</p> <ul style="list-style-type: none"> – усунення дрібних тріщин захисного шару бетону конструкцій; – ремонт підлоги; – пофарбування отворів. 	<p>Роботи, пов'язані з:</p> <ul style="list-style-type: none"> – одночасною заміною не більш як двох агрегатів (крім кузова і рами); – будь-який ремонт агрегатів. 	<p>Заміна дрібних запчастин:</p> <ul style="list-style-type: none"> – заміна кулера; – заміна миші; – заміна клавіатури; – заміна дисководу.
1.3.	Капітальний ремонт	<p>Роботи, за яких виконується посилення і заміна зношених конструкцій і деталей об'єкта (або їх заміна на більш прогресивні і економічні), що покращує експлуатаційні можливості об'єкта:</p> <ul style="list-style-type: none"> – заміна покрівлі; – заміна проводки; – заміна підлоги. 	<ul style="list-style-type: none"> – роботи по заміні кузова; – заміні двигуна на аналогічний; – одночасна заміна трьох і більше базових агрегатів. 	<p>Заміна базових запчастин (без змін робочих характеристик):</p> <ul style="list-style-type: none"> – монітора; – процесора; – материнської плати; – жорсткого диску.
2. Витрати, що відносяться до капітальних інвестицій				
2.1.	Реконструкція	<ul style="list-style-type: none"> – зміна функціонального призначення об'єкту; – розширення площі; – перебудова; – заміну основних елементів. 	<ul style="list-style-type: none"> – заміна основних елементів: кузова, рами, шасі, двигуна, гідросистеми – підвищення техніко-економічних показників об'єкту; 	<ul style="list-style-type: none"> – підвищення техніко-економічних показників об'єкту; – заміна основних елементів встановлення додаткового вентиляційного пристрою; – встановлення TV-тюнера.
2.2.	Модернізація	<ul style="list-style-type: none"> – роботи по вдосконаленню конструкцій об'єкту; – заміна старих матеріалів на більш прогресивні, що збільшить економічні вигоди від використання об'єкту. 		<p>Заміна базових запчастин (без змін робочих характеристик):</p> <ul style="list-style-type: none"> – монітора; – процесора; – материнської плати; – жорсткого диску.

Освещены проблемы размежевания расходов на содержание и улучшение основных средств аграрных предприятий. Даны предложения относительно усовершенствования методического и организационного обеспечения учета расходов на содержание и улучшение основных средств сельскохозяйственных предприятий.

Problems of delimitation of charges on the maintenance and improvement of the basic means of the agrarian enterprises are shined. Offers concerning improvement of methodical and organizational maintenance of the account of charges on the maintenance and improvement of the basic means of the agricultural enterprises are given.

УДК 657

І.Д. Лазаришина, Н.Д. Погребняк, Д. Кузіна

Національний університет водного господарства та природокористування, м.Рівне

Моделювання впливу теорій управління на організаційно-методологічні засади в обліку та економічному аналізі

У статті досліджено моделі впливу шкіл управління на організацію та методологію бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Наведено характеристику впливів. **економічний аналіз, школи, бухгалтерський облік, управління.**

Відповідно до своїх потреб і можливостей суб'єкти управління формують запити щодо обліково-аналітичного забезпечення. Тобто за практичним підходом саме виконавці управлінських функцій визначають, яка економічна інформація за кількісними та якісними параметрами повинна надаватись підсистемами бухгалтерського обліку та економічного аналізу.

За методом аналогії у наукових підходах визначальним чинником появи та розвитку тих чи інших організаційно-методологічних підходів в обліку та в економічному аналізі є існування та еволюція відповідних шкіл управління.

Це питання у вітчизняній та зарубіжній економічній літературі не розглядалось, хоча, на наш погляд, є актуальним для встановлення тенденцій подальшого розвитку теорії та методології економічного аналізу за системним підходом.

Тому у статті буде досліджено інформаційно-структурні взаємозв'язки та взаємозалежності основних типів шкіл управління (з урахуванням історичного підходу) та концептуальних підходів у системах бухгалтерського обліку та економічного аналізу.

Розглянемо, які саме теоретико-методологічні підходи сформувалися в економічному аналізі внаслідок впливу шкіл управління та бухгалтерського обліку.

Результатом еволюції та удосконалення наукових підходів до управління у ХХ столітті стала поява та розробка багатьох вчень – шкіл управління. До їх числа дослідники історії менеджменту О.С.Віханський та А.І.Наумов відносять: наукове управління; школу людських відносин; біхевіористське вчення; теорію „Х” та теорію „У”; організаційні теорії; концепцію управління за цілями; ситуаційні теорії управління; системні концепції менеджменту; теорію „Z” [1].